

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 29 april 1898, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af hittills gällande bestämmelser i afseende på ordningen och sättet för vinnande af skattemannarätt till hemman och lägenheter af krononatur.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 73), som behandlats i sammansatt stats- och lagutskott, har herr *N. Andersson* i Pettersborg anfört följande:

Då hemman och lägenheter, till hvilka kronan hade eganderätt och hvilka emot en till staten ingående afgift finge till »skatte» lösas, enligt kongl. förordningarne af den 19 september 1723 och den 21 februari 1789 samt kongl. kungörelserna af den 24 januari 1790 och den 15 december 1848, numera till allra största delen utgjordes af mindre lägenheter, så hade på senare tiden väckts åtskilliga förslag, åsyftande dessa egendomars öfverförande från »krono-» till »skatte-» utan lösen. Ehuru en sådan omföring tydligtvis skulle medföra mera enhällighet i jordförhållandena och afsevärd förenkling i jordeböckernas förande, så hade dessa förslag icke vunnit bifall. Och dock utgjorde enligt motionärens förmenande den återstående, beräknade och fastställda skatteköpskillingen, som vid 1880 års slut uppgått till 45,996 kronor, numera en jämförelsevis obetydlig summa.

Enligt motionärens åsigt utgjorde dock icke lösningsafgiften det väsentliga hindret för de nämnda lägenheternas öfverförande från »krono-» till »skatte-», utan fastmer innehafvarnes ovetenhet om lösningsafgiftens obetydlighet. I kungörelsen af den 15 december 1848 stadgades visserligen, bland annat, att, sedan landskontoren uppgjort beräkningar af

skatteköpeskillingen för de åsyftade egendomarne och dessa beräkningar granskats af kammarkollegium, »särskild förteckning öfver köpeskillingsbeloppen för lägenheterna inom hvarje socken i länet utskrifves och, lika med andra kungörelser, i socknekyrkan uppläses samt till vidare upplysning och efter rättelse der förvaras;» men detta sätt för kungörandet vore mycket otillfredsställande och innebure alls ingen garanti för, att vederbörande lägenhetsinnehafvare finge kännedom om, huruvida de hade rätt att köpa »skatte-» eller hvad man af dem begärde i skatteköpeskillig.

På senare tiden hade man också låtit anslå köpeskillingsförteckningen vid tingsställena, men många innehafvare af sådana kronolägenheter besökte aldrig tingsställena och vunne följaktligen ingen upplysning af en dylik förteckning.

Men äfven den förut nämnda kongl. kungörelsen af den 15 december 1848 syntes lägga ett ganska stort hinder i vägen för skatteköpens raskare fortskridande, ty punkt 3:o i nämnda kungörelse stadgade: »Vår befallningshafvande i länet skall ega att, efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt, och sedan densamma befunnits lagligen befästad, förordna om lägenhetens omföring i jordeboken från krono till skatte.» Om nu en innehafvare förlorat sina åtkomsthändlingar och icke kunde anskaffa sådana, så kunde icke besittningsrätten befinnas »lagligen befästad» och skatteköp icke heller beviljas. En sådan lägenhet komme att för evärdliga tider förblifva kronolägenhet utan laglig besittare, ehuru innehafvaren i mantals- och skattskrifningslängderna stode upptagen såsom egare och påfördes beviljning derför.

Det syntes motionären, att detta hinder för skatteköp mycket enkelt skulle undanröjas, om förordningen angående laga fång å fast egendom i tillämpliga delar komme att gälla äfven vid skatteköp, särdeles den 10 §:n i förordningen af den 16 juni 1875, sådan den lydde enligt 1897 års riksdagsbeslut, äfvensom ock Kongl. Maj:ts den 19 november samma år utfärdade förordning, angående kungörande af hvilande lagfart. På detta sätt skulle besittningsrätten kunna blifva »lagligen befästad», och skatteköpen i hög grad underlättas.

På grund af hvad motionären sålunda anförde, och då det måste anses synnerligen önskvärdt, att alla till skatteköp angifna hemman och lägenheter snarast möjligt blefve omförda från »krono-» till »skatte-», har han föreslagit Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla dels om utfärdandet af en förordning, enligt hvilken fastställd uträkning öfver skatteköpeskillingsbeloppen tillställdes åboarne genom kronobetjeningen; dels ock att Kongl. Maj:t ville låta utarbета förslag till sådan

lag angående skatteköp å kronan tillhöriga hemman och lägenheter, att föreskrifterna om hvilande lagfart och kungörandet deraf äfven måtte vinna tillämpning för besittningsrättens »lagliga befastande» vid skatteköp.

Beträffande motionärens yrkande, att åbo skulle genom kronobetjeningen erhålla underrättelse om beloppet af skatteköpeskillingen för det hemman eller den lägenhet, han innehar, lär en sådan åtgärd icke lämpligen böra göras till föremål för Riksdagens beslut och i allt fall kunna anses vara öfverflödig, då, på sätt motionären anført, flera utvägar förefinnas för vederbörande att erhålla kännedom om det belopp, hvartill nämnda skatteköpeskillingar uppgå.

Motionärens i senare delen af motionen framställda förslag, gående ut på att åbo, hvilken förlorat de handlingar, som styrka hans besittningsrätt, skulle beredas vidsträcktare möjlighet att få denna rätt lagligen befastad och så medelst kunna vinna skattemannarätt till hemmanet eller lägenheten, synes deremot vara förtjent af någon uppmärksamhet. Men oafsedt att lagstiftningen torde medgifva äfven andra sätt att styrka besittningsrätten än genom företeende af åtkomsthandlingar, lär det dock få anses olämpligt, att ett stadgande, som har afseende på förfarandet inför härads- och rådstufvurätter, skall vinna tillämpning å ett ärende af helt annan natur inför administrativ myndighet. Skulle emellertid motionären hafva afsett införande af endast ett med lagfartsbestämmelserna *analogt* stadgande i fråga om sättet att styrka åbos besittningsrätt, torde i alla händelser tvekan kunna uppstå om de rättsliga verkningar, som borde tillerkännas ett dylikt stadgande.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Anderssons ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 april 1898.

På det sammansatta utskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.